

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie**

Lublin, dnia 25 listopada 2009 r.

**Pani
Ewa Guz
Dyrektor Zespołu Szkół
w Kocku**

LLU-410-35-03/2009
P/09/069

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej “ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie skontrolowała w Zespole Szkół w Kocku realizację zadań w zakresie wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 i 2008/2009 oraz wybranych zagadnień dotyczących roku szkolnego 2009/2010.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokóle kontroli podpisanym w dniu 13 listopada 2009r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie – z nieprawidłowościami - organizację i realizację zadań w zakresie wychowania fizycznego i sportu w kontrolowanych latach.

Szkolne plany nauczania w zakresie wychowania fizycznego były zgodne z wdrażanymi programami nauczania, a w odniesieniu do liczby godzin tego przedmiotu – zgodne z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002r. w sprawie ramowych programów nauczania w szkołach publicznych². We wszystkich szkołach Zespołu i na wszystkich poziomach kształcenia zajęcia wychowania fizycznego prowadzone były w obowiązującym wymiarze 3 godzin tygodniowo, a dla 2 z 9 oddziałów wymiar godzin zwiększono do czterech, wykorzystując w tym celu - w oparciu o § 2 ust. 5 pkt. 1 wym. rozporządzenia - 4 godziny pozostające w dyspozycji dyrektora szkoły.

---

¹ Dz. U. z 2001r. nr 85, poz. 937 ze zm.

Dodatkową godzinę zajęć wykorzystywano głównie w celu doskonalenia gry w piłkę siatkową – zgodnie z zainteresowaniem i potrzebami zgłaszanymi przez uczniów.

Stosownie do przepisów § 6 ust. 5 ww. rozporządzenia zajęcia wf we wszystkich szkołach Zespołu prowadzone były oddzielnie dla dziewcząt i chłopców, w grupach międzyoddziałowych lub międzyklasowych, nie przekraczających 26 osób.

Arkusze organizacji Zespołu Szkół na poszczególne lata były zatwierdzone przez organ prowadzący (Powiat Lubartowski) oraz zaakceptowane – bez uwag – przez przedstawicieli Lubelskiego Kuratora Oświaty.

Baza sportowa Zespołu Szkół, obejmująca: salę gimnastyczną, siłownię i salę do gry w tenisa stołowego, wykorzystywana była stosownie do potrzeb i zgodnie z przeznaczeniem. Elementy wyposażenia tych obiektów zakupione na przestrzeni kilku ostatnich lat posiadały certyfikaty wymagane przepisami §9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach³.

Okolicznością negatywnie rzutującą na ogólną ocenę realizacji zadań w badanym zakresie był fakt, że posiadana baza sportowa nie zapewniała pełnej realizacji przyjętych programów nauczania, ponieważ w Zespole Szkół brak było boiska do uprawiania lekkoatletyki oraz do gry w piłkę nożną. Te elementy programu realizowane były niesystematycznie i fragmentarycznie, tzn. dyscypliny lekkoatletyczne (biegi, skoki, rzut dyskiem, pchnięcie kulą) – w miesiącach letnich w warunkach terenowych (bez bieżni, bloków startowych, skoczni, rzutni), a gra w piłkę nożną - w sali gimnastycznej lub (sporadycznie) na boisku sąsiedniego Zespołu Szkół (szkoły podstawowej i gimnazjum).

Uwagi NIK nasuwa brak ewaluacji przez nauczycieli rocznych planów nauczania w zakresie wychowania fizycznego, zwłaszcza dla grup międzyklasowych, obejmujących uczniów kolejnych klas (np. I i II czy II i III), dla których niewprowadzanie zmian w planach oznaczało realizację tych samych zajęć przez okres 2 kolejnych lat.

Niezadawalające były wskaźniki charakteryzujące wypełnianie przez uczniów obowiązku uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego, zwłaszcza w odniesieniu do uczniów utworzonej w roku szkolnym 2008/2009 Zasadniczej Szkoły Zawodowej (ZSZ). Przeciętna frekwencja uczniów wszystkich szkół Zespołu na zajęciach wychowania fizycznego (bez uwzględnienia stałych zwolnień) wynosiła w roku szkolnym 2007/2008 –

---

² Dz. U. nr 15, poz. 142 ze zm.

³ Dz. U. z 2003r. nr 6, poz. 69

82,9%, a w roku 2008/2009 – 84,4%, przy czym najniższy wskaźnik (72,5%) występował w grupie uczniów ZSZ. Spośród uczniów obecnych na zajęciach liczba osób niećwiczących z powodu nieprzygotowania stanowiła w roku szkolnym 2007/2008 – 8,5%, a w roku 2008/2009 – 6,7%, przy czym w ZSZ wskaźnik ten wynosił 18,1%. Średni wskaźnik osób ćwiczących na zajęciach wychowania fizycznego w stosunku do ogółu zapisanych wynosił w roku szkolnym 2007/2008 – 75,9%, a w roku 2008/2009 – 78,7%, przy czym: w Liceum Ogólnokształcącym wynosił on odpowiednio: 75,5% i 79,8%, w Technikum – 77,4% i 86%, a w ZSZ (w roku 2008/2009) – 59,4%.

Decyzje Dyrektora Zespołu Szkół o zwolnieniu uczniów z zajęć wychowania fizycznego wydawane były zgodnie z przepisami §8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 kwietnia 2007r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁴, tzn. na podstawie opinii lekarza i na okres w niej określony. Liczba uczniów stale zwolnionych z lekcji wychowania fizycznego (nieklasyfikowanych na koniec semestru lub roku szkolnego) obejmowała w roku szkolnym 2007/2008 – 6 osób (3% ogólnej liczby uczniów), a w roku 2008/2009 – 15 osób (7,2% ogólnej liczby uczniów).

Nieprawidłowo opracowany był – w ocenie NIK – przedmiotowy system oceniania uczniów w zakresie wychowania fizycznego (PSO). Nie zapewniał on pełnej realizacji zasad i wymogów określonych w ww. rozporządzeniu MENiS w sprawie warunków i sposobu oceniania... , ponieważ nie określono w nim w szczególności:

- rodzaju wymagań edukacyjnych stanowiących podstawę oceniania osiągnięć uczniów oraz umożliwiających rozpoznawanie poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanych w szkole programów nauczania (§2 ust. 1 i 2 rozporządzenia),
- poziomu umiejętności i wiedzy wymaganych dla uzyskania poszczególnych ocen na kolejnych poziomach kształcenia, z uwzględnieniem możliwości uczniów oraz ich wysiłku wkładanego w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć wf,
- sposobów sprawdzania osiągnięć uczniów (§ 4 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia).

Kryteria oceny umiejętności i wiedzy w zakresie wychowania fizycznego zostały w PSO określone ogólnikowo, poprzez odwołanie się do podstawy programowej lub

programu danej klasy, podczas gdy rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół⁵, ani realizowane w szkołach Zespołu programy nauczania, nie określały wymaganego poziomu umiejętności i wiedzy dla poszczególnych klas w zakresie różnych dyscyplin sportowych.

Precyzyjnie określono w PSO jedynie zasady wystawiania ocen cząstkowych za uczestnictwo w zawodach sportowych różnego szczebla oraz za systematyczność i aktywność ocenianą wskaźnikiem frekwencji i czynnego uczestnictwa w zajęciach.

Taka konstrukcja PSO powodowała, że podstawowym kryterium wystawiania ocen cząstkowych, a następnie semestralnych oraz końcoworocznych, była obecność i czynne uczestnictwo uczniów w zajęciach wychowania fizycznego, a nie poziom umiejętności i wiedzy przedmiotowej. Potwierdzeniem tego jest fakt, że tylko jeden z dwóch nauczycieli wychowania fizycznego i jedynie w końcowym okresie badanych lat szkolnych przeprowadził wśród części uczniów (chłopców) sprawdziany umiejętności w zakresie piłki siatkowej i koszykowej. Sprawdzań dla większości uczniów (dziewcząt) oraz w zakresie innych dyscyplin sportu ujętych w rocznych planach nauczania w całym kontrolowanym okresie nie przeprowadzano.

Pozytywnym działaniem Zespołu Szkół było podjęcie realizacji w roku szkolnym 2008/2009 dwóch projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i jednego – finansowanego przez Bank Światowy. Pozwoliło to na znaczne rozszerzenie i zróżnicowanie oferty zajęć pozalekcyjnych poprzez organizację – poza grą w siatkówkę - nadobowiązkowych zajęć w zakresie: kursu pływania, kursu tańca oraz treningów taekwon-do. W zajęciach tych uczestniczyło ogółem 120 uczniów Zespołu Szkół (57,7% ogółu).

Zespół Szkół zapewniał uczniom możliwość uczestnictwa w licznych imprezach i zawodach sportowych o zasięgu wewnątrzszkolnym, powiatowym, wojewódzkim, a także ogólnopolskim. Największe sukcesy uczniowie odnosili w rozgrywkach piłki siatkowej.

W Zespole Szkół prawidłowo realizowano obowiązek dokonywania okresowych kontroli obiektów szkolnych, w tym sportowych, pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów.

---

⁴ Dz. U. nr 83, poz. 562 ze zm.

⁵ Dz. U. nr 51, poz. 458 ze zm.

Stosownie do postanowień §3 ww. rozporządzenia MENiS w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach kontrole przeprowadzono po każdej przerwie w działalności oświatowej szkoły trwającej co najmniej 2 tygodnie, co w praktyce oznaczało, że realizowano je po feriach zimowych i wakacjach letnich.

Nieprawidłowością w działalności Zespołu Szkół było nieprzestrzeganie przepisów §§ 43 i 45-47 ww. rozporządzenia określających zasady postępowania w sytuacji wypadku ucznia pozostającego pod opieką szkoły. Dyrektor Zespołu, stosownie do §50 rozporządzenia, prowadziła rejestr takich wypadków, ale nie powoływała zespołu powypadkowego, który winien przeprowadzić postępowanie powypadkowe oraz sporządzić wymaganą dokumentację, w tym protokół powypadkowy. Dokumentacji takiej w Zespole Szkół do końca roku szkolnego 2008/2009 nie sporządzano. W rejestrze wypadków za okres ostatnich 5 lat szkolnych zarejestrowano 11 wypadków, które miały miejsce podczas zajęć wychowania fizycznego. We wszystkich przypadkach były to urazy nogi lub ręki, zaistniałe w sali gimnastycznej podczas gry w piłkę. Poszkodowanym zapewniona została odpowiednia pomoc medyczna.

Zatrudnieni w Zespole Szkół dwaj nauczyciele wychowania fizycznego (mianowani), posiadali wykształcenie wyższe z przygotowaniem pedagogicznym i ich kwalifikacje zawodowe były zgodne z obowiązującymi wymogami⁶. Posiadali też świadectwa ukończenia studiów podyplomowych oraz różnych szkoleń i kursów z zakresu prowadzenia zajęć wychowania fizycznego oraz problematyki dydaktyczno-wychowawczej, a także kursów udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej. W badanym okresie nie ubiegali się o wyższy stopień awansu zawodowego i – poza jednym szkoleniem z zakresu piłki siatkowej – nie uczestniczyli w szkoleniach ściśle związanych z nauczaniem wychowania fizycznego.

Nadzór pedagogiczny Dyrektora Zespołu Szkół nad problematyką wychowania fizycznego realizowany był przede wszystkim poprzez prowadzenie okresowych hospitacji lekcji, które nie nasuwały uwag Dyrektora odnośnie pracy nauczycieli tego przedmiotu.

Uwagi NIK dotyczą braku ze strony Dyrektora nadzoru nad przestrzeganiem zasad oceniania uczniów w zakresie wychowania fizycznego, pomimo obowiązku wynikającego z art. 33 ust. 2 pkt. 3 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty⁷. Świadczą o tym

---

⁶ §2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli – Dz. U. nr 155, poz. 1288 ze zm.

⁷ Dz. U. z 2004r. nr 256, poz. 2572 ze zm.

stwierdzone braki w opracowaniu i stosowaniu PSO oraz fakt, że dokument ten nie podlegał ocenie i nie był zaakceptowany przez Dyrektora Zespołu Szkół.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Zapewnienie dokonywania okresowych ewaluacji planów nauczania w sposób zapobiegający realizacji w grupach międzyklasowych tych samych zajęć przez okres 2 kolejnych lat.
2. Wzmożenie działań motywujących uczniów (zwłaszcza ZSZ) do systematycznego czynnego uczestnictwa w zajęciach wychowania fizycznego.
3. Dostosowanie przedmiotowego systemu oceniania uczniów w zakresie wychowania fizycznego do wymogów rozporządzenia MENiS w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów.
4. Przestrzeganie obowiązujących procedur postępowania w sprawach dotyczących wypadków uczniów pozostających pod opieką szkoły, w tym wypadków zaistniałych podczas zajęć wychowania fizycznego.
5. Objęcie nadzorem pedagogicznym ze strony Dyrektora Zespołu Szkół problematyki i zasad oceniania uczniów w zakresie wychowania fizycznego.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektora w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały.

Z poważaniem